

Asia: VN/10574/2025-VM-133

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta VN/10574/2025-VM-133.

Kemianteollisuus ry:n näkemys

Kemianteollisuus ry vastustaa kaivosten sähköverotuksen kiristämistä. Kemianteollisuus ry:n jäsenyrityksillä on merkittävää kaivostoimintaa, ja kaivoksista saatavia mineraaleja hyödynnetään omassa tuotannossa esimerkiksi lannoitteiden ja akkukemikaalien valmistuksessa.

.

Suomessa toimiva kaivostoiminta kohtaa tällä hetkellä usealta eri taholta tulevia kustannuspaineita, jotka uhkaavat aiheuttaa alalle kymmenien miljoonien kustannukset. Pelkästään kaivosveron sekä sähkön veroluokan korotus aiheuttaisivat hallituksen esitysten mukaan kaivostoimintaa harjoittaville yrityksille yli 80 miljoonan lisäkustannukset vuosittain.

Nämä lisäkustannukset ovat hyvin suuria suhteessa alan yritysten tekemiin nettotuloksiin. Tilastokeskuksen tilaston ”Yritysten tilinpäätöstiedot” toimialan ”B Kaivosteollisuus ja louhinta” tiedot antavat viitteellisen kuvan kaivostoimintaa harjoittavien yritysten tulostasosta. Tilaston mukaan toimialalla ”B” nettotulos oli vuonna 2023 yhteensä 136 miljoonaa euroa ja vuosien 2018–

2023 keskiarvo 145 miljoonaa euroa. Lisäksi alan kustannukset nousevat useilla miljoonilla myös muiden päätösten johdosta:

- Päästökaupan kustannukset ovat kasvaneet viime vuosina huomattavasti, ja kustannuspaine kasvanee tulevina vuosina.
- Polttoaineiden päästökauppa (ETS2) tulee nostamaan kaivostoiminnassa käytettävien polttoaineiden hintaa.
- Sähköistämisen tuki, jolla on tasoitettu päästökaupan sähkön hintaa nostavaa vaikutusta, loppuu vuoden 2025 jälkeen. Ilman sähköistämisen tukea Suomessa maksetaan suotuisista sähkön markkinahinnoista huolimatta esimerkiksi Ranskaa tai Saksaa enemmän sähköstä. Sähköistämisen tuella onkin tasoitettu pelikenttää eurooppalaisiin kilpailijamaihin nähden.
- Väylämaksuja on nostettu, mikä on kasvattanut meriliikenteestä riippuvaisen Suomen viennin kustannuksia.
- Energiaveronpalautus on juuri poistettu, joten se ei myöskään ole turvaamassa energiaan liittyvien verojen korotuksilta.

Näiden lisäkustannuksien yhteisvaikutus tulee olemaan täysin kestävämmällä tasolla kaivostoiminnalle. Toiminta voisi olla niukasti kannattavaa vain vuoden 2021 ja 2022 kaltaisina globaalin korkeasuhdanteen vuosina, joten käytännössä lisäkustannukset tulevat todennäköisesti johtamaan kaivosteollisuuden näivettymiseen Suomessa. Vuonna 2023 alan maksamat henkilöstökulut olivat liki 400 miljoonaa ja yhteisövero noin 40 miljoonaa. Kaivosten sähköveron korotuksen arvioidaan tuovan hallituksen esityksen mukaan noin 7 miljoonan euron vaikutus valtion verotuloihin. Vaikutukset valtion talouteen vaikuttavat vaatimattomilta, jos sitä vertaa merkittäviin vaikutuksiin suomalaiselle kaivostoiminnalle. Tämän lisäksi on hyvä ymmärtää, että jos yksikin kaivoshanke jää veronkorotuksen vuoksi toteutumatta, muuttuu veronkorotuksen nettovaikutus herkästi negatiiviseksi.

Kaivoksien kustannuksia nostavat lakihankkeet ovat vastoin EU:n strategista ajattelua, joka pyrkii edistämään maanosan omavaraisuutta etenkin kaivannaisten osalta (Critical Raw Materials Act). Kaivannaisten rooli globaalissa taloudessa on äärimäisen tärkeä. Esimerkiksi Kiinalla on yliote tullien kanssa uhittelevasta Yhdysvalloista, sillä Kiina kontrolloi Yhdysvalloillekin elintärkeiden maametallien louhintaa, rikastusta sekä jalostusta. Vaikeuttamalla omilla toimillaan kaivosten toimintaa Suomi on omalta osaltaan vastuuttomasti sementtoimassa Kiinan globaalia vaikutusvaltaa.

Lisäksi on syytä huomata, että kaivostoiminnan osalta verotusratkaisut ovat olleet tempoilevia 2000-luvulla. Kaivosten sähköveroa on veivattu edestakaisin ja kaivoksille on säilytetty kaivosmineraalivero. Kaivoshankkeet kestävät vuosikymmeniä – yritykset tarvitsevat vakaan investointiympäristön, jotta hankkeisiin voidaan sitoutua.

Kaivosten sähkövero sotisi myös kaivostoimintaan liittyvien prosessien sähköistämistä vastaan. Kemianteollisuus ry:n edustamat yritykset ovat mukana alan hiilineutraaliustavoitteessa ja pyrkivät toimimaan sen mukaisesti. Mutta mitä kalliimpaa sähkön käyttäminen on, sitä hankalampaa tukalassa taloudellisessa tilanteessa sähköllä on korvata fossiilisia polttoaineita. Edullinen sähkö on edellytys teollisuuden ja kaivostoiminnan sähköistymiselle.

Tuomas Tikka ja Sampo Pehkonen

Kemianteollisuus ry

Tikka Tuomas
Kemianteollisuus ry